

Nr 9.

Ankom till Riksdagens kansli den 26 februari 1912 kl. 3 e. m.

Betänkande i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande ändring i gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst i syfte att till inkomst af kapital må räknas jämväl utdelning å aktier i svenska aktiebolag och solidariska bankbolag.

(2:a Afd.)

I en inom Andra kammaren af herr *Jonsson* i Hökhult väckt motion, nr 97, hvilken hänvisats till bevillningsutskottet, hemställes, »att Riksdagen måtte besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville så omarbета gällande nådiga förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst och därmed sammanhängande stadganden, att till inkomst af kapital jämväl må räknas utdelning af aktier i svenska aktiebolag eller solidariskt bankbolag, samt för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.»

Till stöd härför har motionären anført följande:

»Enligt nu gällande bevillningsförordning och instruktion för taxeringsmyndigheterna skola enskilda delägare i aktiebolag eller solidariskt bankbolag icke taxeras för inkomst från samma bolag, enär aktiebolag eller solidariskt bankbolag skall erlægga bevillning både för ränteinkomsten af hela det i bolaget nedlagda kapitalet och för den vinst, som rörelsen därutöver lämnat. Jag kan icke finna någon anledning, hvarför inkomst af aktier skall vara fritagen från beskattning för aktieägare i ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag, då inkomst af inteckningar, reverser, depositioner och obligationer skola beskattas.

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 7 saml. 8 häft. (Nr 9).

Denna förordning om aktiebolag och aktieägares beskattning vidlåder så stora oegentligheter med afseende å den kommunala beskattningen, att rättelse häruti bör vidtagas. Härigenom undandrager man den kommun, hvori aktieägaren är bosatt, det bidrag, som han till bestridande af kommunens gemensamma utgifter bör lämna, så som andra skattskyldiga i kommunen få bidraga. Ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag äro hvar för sig en institution, ett skatteföremål för sig, som icke den enskilde aktieägaren, kapitalisten, bör hafva någon fördel af, då det är fråga om den kommunala beskattningen. Rättvisast är, att aktieägaren skattar för den utdelning, han uppbär af bolaget, och bolaget skattar för sin behållna inkomst från rörelsen.

Det är nödvändigt att vidtaga den förändringen, att aktieägare skola erlægga bevilling för den inkomst, de uppbära i utdelning från bolag. Aktiebolag och solidariska bankbolag äro inrättningar, som för sin verksamhet i nuvarande tid fordra stora kapital, och som de senare åren betydligt ökats, och som med allt större och större kraft draga till sig kapitalen. Att därför inkomst af aktie icke beskattas, där aktieägaren är mantalsskrifven, är en stor orättvisa mot de kommuner, som icke hafva några bolag inom sina områden, men däremot måhända åtskilliga aktieägare.

Våra större kapitalister hafva i allmänhet placerat sina penningar i bolag, där de beräkna och vanligen få högre inkomst af sina penningar än i andra företag och så äfven gå fria från skatt för denna inkomst. Men det kan icke vara rättvist, att någon, som har inkomst, på något sätt må kunna undkomma den kommunala beskattningen, oberoende hvarifrån han får denna inkomst. Men då den kommunala beskattningen utgår i förhållande till den inom kommunen påförda bevillingen, kunna medlemmar af kommunen, när de hafva sina pengar insatta i bolag och hafva inkomst därifrån, undandraga sig utgifterna till den kommun, där de äro bosatta, detta till en stor orättvisa mot öfriga skattdragande inom kommunen. Särskildt då denna kommun, där aktieägaren är mantalsskrifven, merendels är en annan än den, där bolaget har sin verksamhet och aktieägaren icke heller genom bolaget erlägger kommunal beskattning, som förhållandet vanligen är på landet, där mera sällan några bolagsinstitutioner finnas.

Om kapitalisten sätter in sina penningar i ett bolag eller på deposition i bank eller lånar ut dem mot in-teckning, betyder ingenting. Meningen torde ändock vara den, oafsedt hvar man placerar sina penningar, att af kapitalet uppbära vinst. Utdelning från aktiebolaget till aktieägarna kan icke i alla fall vara annat än inkomst af det kapital, han i bolaget insatt.

Hvarför skola då icke aktieägare, som i allmänhet äro de mera förmögna, erlägga kommunal skatt för inkomst af sitt kapital, som de insatt i bolag, såväl som de, hvilka insatt sina penningar i bank eller utlånat dem till enskilda personer eller de, som hafva inkomst vare sig af jordbruk, lön, rörelse eller arbete, måste erlägga skatt för den inkomst de hafva.

Att hvarenda inkomsttagare bör beskattas för all den inkomst han uppbär, vare sig af aktiebolag eller solidariskt bankbolag, likasom för annan inkomst, torde vara så klart och tydligt, att det är rättvist, att det icke bör kunna ifrågasättas något annat i fråga om den kommunala beskattningen, som utgår efter den allmänna bevillningen. Då aktiebolag beskattas endast i den eller de orter, där rörelsen bedrifves, eller där bolaget har sin styrelse, blifver följd den, att i enlighet med gällande bevillningsförordning personer, som uppbära betydande inkomster från bolag, till och med större än någon annan person i samma kommun, men som äro mantalskrifna inom annan kommun än den, där bolaget är beskattningsskyldigt, blifva befriade ifrån att af denna sin inkomst bidra till sin egen kommuns utgifter, där de äro bosatta och mantalsskrifna, fastän dessa personer, likaväl som de till kommunen skattskyldiga, hafva fördel af de genom kommunens medel underhållna anstalter och inrättningar. Det bör därför vara så, att hvarje enskild person erlägger bevillning och skatt till kommunen för all den inkomst, som den har vare sig från bolag såväl som från annan inkomst.

I fråga om beskattning af den inkomst, ett aktiebolag eller solidariskt bankbolags rörelse inbringar, bör beskattningen ske så, att aktieägarna beskattas för den inkomst, de erhålla i utdelning från aktiebolag, i den kommun, där de äro mantalsskrifna, samt bolaget beskattas för all öfrig inkomst, som det haft, och för den utdelning, som tillfaller utländska aktieägare.»

Frågan om aktiebolagens* beskattning har sedan länge hört till de mest omtvistade spörsmålen inom vår skattelagstiftning, särskildt hvad angår den del af bolagens inkomst, som utdelats åt de enskilda aktieägarna. Det har gällt, huruvida denna utdelning skolat beskattas hos

Utskottet.

* Då i det följande talas om aktiebolag och aktieutdelning o. s. v., inbegripas däruti äfven solidariska bankbolag, utdelning å lotter i dem etc.

bolaget eller hos aktieägarna eller till äfventyrs hos bådadera. Den allmänna bevillningen har städse påförts bolaget ensamt för hela dess inkomst, och först i den mån inkomstskatteprincipen tillämpats, har den enskilde aktieägarens utdelning från bolaget dessutom tagits i anspråk såsom objekt för beskattning till staten, till en början med och senare äfven utan visst motsvarande afdrag till bolagets förmån.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 1 juni 1901 anhöll Riksdagen om utarbetande och framläggande af förslag till förordning om en särskild såsom bevillning till staten utgående, men från allmänna bevillningen fristående direkt skatt att efter angifna grunder erläggas för alla slag af inkomst, däribland särskildt i skrifvelsen framhölls utdelning å aktier. I det förslag, som med anledning däraf uppgjordes och förelades 1902 års Riksdag, upptogs å ena sidan skattskyldighet för enskilda för utdelning å aktier samt å andra sidan befogenhet för bolaget att vid egen taxering göra afdrag för ett belopp, motsvarande 4 % å det inbetalda aktiekapitalet, hvilket afdrag emellertid af Riksdagen bestämdes till det belopp, som utdelats, dock högst 6 % af nämnda kapital. Dubbelbeskattning inträdde således först vid viss högre utdelning.

Sedermera har förslag till omläggning af aktiebolags beskattning utarbetats år 1904. Detta förslag utsträckte dubbelbeskattningen så till vida, som det bolaget medgifna afdraget skulle stanna vid 5 % af inbetalda kapitalet. Förslaget upptog äfven i andra afseenden skärpta grunder för beräkningen af bolagens inkomstskatt. Den förmögenhetsbeskattning, som jämväl ingick i förslaget, skulle dock ej träffa bolaget, utan endast de enskilda aktieägarna.

1902 års skattelagstiftning förblef emellertid i förevarande afseenden orubbad ända till 1910. Detta års genomgripande omläggning af vårt skatteväsen, hvad angår den direkta beskattningen till staten, skapade också nya grunder för aktiebolagens beskattning. Aktieägarna hafva nu att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för sin aktieutdelning, och bolaget skall skatta för hela sin inkomst utan afdrag för hvad som utdelats till aktieägarna. Från förmögenhetsskatt är bolaget emellertid befriadt. Dess förmögenhet anses beskattad i vederbörande delägares händer, i den mån dessa äro skyldiga att utgöra förmögenhetsskatt. I öfrigt hvilat den nya lagstiftningen beträffande bolagens beskattning på grunder, som väsentligen skilja sig från såväl de förut i detta hänseende gällande som från dem, hvilka afse enskilda personers beskattning. Sålunda är bland annat för bolagens del fastställd en särskild progressionsskala, hvilkens

anordning emellertid kan anses innesluta en viss kompensation för den förlorade rätten till afdrag för aktieutdelning. Nämda skatteskala har 1911 undergått viss jämkning.

Ett af hufvudsyftena för åtminstone de sista två årtiondenas reformarbete inom skattelagstiftningen har varit att efter hand helt skilja statens och kommunernas skatteväsen från hvarandra. Genom 1910 års skatte-reform, som ordnade den direkta beskattningen till staten, har samtidigt tagits det afgörande steget till denna skilsmässa. Den direkta skatten till staten har sammanförts i inkomst- och förmögenhetsskatten, medan bevillningen förlorat sin betydelse i detta afseende. Den är bibehållen blott såsom underlag för den kommunala beskattningen, och dess högst reducerade belopp är anslaget till andra än statsändamål.

Kommunalskattefrågan är ännu olöst, ehuru utredning däruti sedan länge pågått. Det ligger i sakens natur, att med afseende å skatteobjekten i hufvudsak samma problem möta lagstiftaren på detta område som då det gällde skatten till staten. Sålunda uppställer sig äfven här spørsmålet om aktiebolagens beskattning. Det af kommunalskattekommitterade år 1900 afgifna betänkandet innehöll särskilda förslag till bevillningsförordning och till lag angående kommunal taxering och skattskyldighet. Såsom beskattningsbar inkomst af kapital upptogs i båda författningsförslagen äfven utdelning å aktier, hvaremot svarade föreskriften, att vid taxering af bolagets inkomst afdrag skulle medgifvas för ett belopp, motsvarande 4 % af inbetalda aktiekapitalet.

I föreliggande motion har uppmärksamheten åter fästs vid frågan om aktiebolagens kommunala beskattning. Motionären afser att få bevillningsförordningen ändrad så, att inländska aktieägare skulle bevillningstaxeras för utdelning å aktier och följaktligen äfven kommunalt beskattas, samt bolaget beskattas för all öfrig inkomst, som det haft, och för den utdelning, som tillfaller utländska aktieägare.

Enligt utskottets mening finnas vissa skäl för, att aktieägares utdelning från bolag blir kommunalt beskattad, men motionärens förslag skulle i flera afseenden medföra ganska betydande förändringar. Dylika förändringar på bevillningslagstiftningens område torde emellertid icke böra ske utan en mera allsidig utredning och pröfning af de principer, på hvilka den kommunala beskattningen bör hvilas.

Den kommunala skattereformen är också alltjämt föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Den 18 november 1910 har Kungl. Maj:t sålunda bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla sakkunniga

för utförande af vissa förarbeten med afseende å den förestående revisionen af kommunalbeskattningen, och, enligt hvad utskottet inhämtat, har sådan förberedande utredning påbörjats och bedrifves med all skyndsamhet.

Under sådana förhållanden torde det icke vara lämpligt att redan nu i en viss ur systemet utbruten, ej oväsentlig del reformera den kommunala skattelagstiftningen, och detta så mycket mindre med afseende å föreliggande spörsmål, som det icke kan förutses, i hvilken utsträckning inkomstbeskattning öfver hufvud taget kommer att ingå i det blifvande kommunala skattesystemet.

Utskottet får på grund häraf hemställa,

att herr Jonssons i Hökhult förevarande motion, II: 97, om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande ändring i gällande förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst i syfte, att till inkomst af kapital må räknas jämväl utdelning å aktier i svenska aktiebolag och solidariska bankbolag, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1912.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

af herrar friherre *Beck-Friis*, *Ollas Ericsson* och friherre *Fleming* i fråga om vissa delar af motiveringen.

Friherre *Trolle* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
